

verilo se dinastiji Osmanov, in nadvladala je misel, naj bi Mehemed Alijeva rodovina stopila na mesto Osmanov, ker potem bi se morda Turčija prenovila. Al do tega ni prišlo, akoravno je bil Abdul Medšid še mlad. Bali so se še hujših zmešnjav, ako se vzdignejo kristjanski narodi na Macedonskem, Bulgarskem; Tesalija in Srbska bi tudi ne bili rok križem držali: nastal bi bil boj, katerega konec bil bi tudi konec Turškega cesarstva.

Tega propada so gnjilo Turčijo rešile velike vlade Evropske: Ruska, Angleška, Avstrija in Pruska — prisilile so še Francosko, da naj se ravnotežje Evropsko še na dalje ohrani. Leto pozneje (1840. l.) je res tudi Francoska stopila v Evropski koncert. Mir je bil sklenjen in odločeno je bilo, naj se Turčija ohrani in Dardanele zatvorijo tujim vojskinim ladijam.

To je bila prva doba vshodnjega vprašanja.

Od prve do druge dôbe Turške so se po Evropi čudne reči, prekucije čez prekucije, godile. Evropa je potrebovala stalnega in dolgega miru. Gnčila hruška se ni ozdravila — vshodno vprašanje prišlo je zopet na dnevni red — druga doba njegova.

Sploh se je mislilo, da se bo mir, sklenjen s posredovanjem štirih Evropskih vlad leta 1840., vsaj kakih 30 let ohranil, toda ves up je po vodi splaval; vshodno vprašanje razvilo se je bolj kot versko nego politično.

Turška je o Ogerskem puntu prav čudne strune napela — prav turško-perfidno se obnašala. Po hudem udarcu pri Temešvaru in Vilagosu (Magjarom gotovo še dobro v spominu!) je ubežne Poljske in Ogerske načelnike prav z veseljem sprejemala Turčija; trdovratno se je obnašala tudi do opravičenih zahtev Avstrijskih. Lahko se je razvidelo iz tega Turškega obnašanja, kako se dá rabiti kot orodje Lord Palmerstonu, ki je, kakor dandanes Bismark, do Avstrije hudobne muhe redil.

Osmani so bili nekoliko preveč ponosni na dobri in za-nje srečni izid Omer paševe vojne l. 1851. zoper pogumne Bosnjake. Podvrgel si je bil Bosno in Hercegovino. Plemenitaši so sprejeli islam, s tem obdržali svoje posestvo in imetje, kristijane pa sužnje storili. Omer paša (prej Lattas — Hrvat) je bil leta 1853. poveljnik vojske zoper Črnogorce. Turška je hotela te sokole popolnoma podvreči in jih uničiti, česar se jim pa ni bilo preveč bati, ker so bili pod Ruskim pokroviteljstvom. Omer paša je bil res že en del Črnogore v svoje pesti dobil in morda bi bil še dalje šel, ko bi ga Avstrija ne bila vstavila. Naš cesar Franc Jožef I. je poslal podmaršala pl. Leiningen-a v Carigrad, da Turčiji naznani njegov namen, ter tirja odgovora brez ovinkov, kaj Turčija nadalje namerava. Ministri sultanovi so cincali, tudi poslanca Francoski in Angleški sta stregla Turčiji, toda zastonj. Leiningen je zahteval odgovor brez ovinkov in je to tudi dosegel, ko je Avstrijski vojni oddelek Bosniški meji se bližal. Avstrija je svoje dosegla: dobila odškodnino, ki so jo njeni (Avstrijski) podložniki od Turkov (oblastnij Turških) trpeli, zagotovljenje pravic za kristijane v Bosniških in Albanskih pokrajinah in da se je vrnil za Črnogoro „status quo ante“.

Godile so se potem po podonavskih deželah znamenite reči. Rusija bi bila Turško že takrat hudo našeškala, ako bi Avstrija ne bi bila kazila. Ustanek jugoslovanski bi se bil razširil po Bulgarskem in Macedonskem; Epiroti in Tesalci so bili tudi že zoper Turka; tudi Grki so podpirali ustanek. Avstrija je svojo vojno na Turški meji pomnožila še za 50.000 mož; Francoska pa se je z Angleško zedinila zoper Rusa (v Petrogradu se na to še mislilo ni). Splošni ustanek Turških kristijanov je bil nemogoč. In „bolni mož“ je še pri življenji ostal.

Čas pa gre le naprej, hruška tudi vedno bolj zori, — nastala je Krimska vojska; koliko so si zoper Rusa druge moči Evropejske in Turška prizadevale — to zgodovina natančno popisuje. Sebastopol je bil za Ruse sicer zgubljen, toda ta zguba Rusije ne bi bila potrta, ako bi Avstrija s 300.000 vojaci ne bila intrigirala. Ona je Rusijo silila, naj mir stori; ona je Rusiji nasprotnica, in gotovo jej je še v živem spominu Ruska dobrota, skazana jej pri Vilagosu. V tej vojski je Angleška prav pokazala svojo revščino; še 60.000 vojakov ni mogla izmed svojih na noge spraviti, nabirala jih je drugod. Da jih tudi Francoska ni dosti imela, je znano.

Kaj pa Turčija? Ravno to nas najbolj zanimiva, kako je bilo s Turčijo v Krimski vojski, kajti tu se je vršila druga dôba vshodnega vprašanja.

Zgodovinar Bumüller pravi: Turška je bila v tej vojski oslABLJENA do onemoglosti, vendar pa rešena Ruskega gospodstva; prišla je pod kuratelo Evropskih držav. Vsled tega je bil izdan znani „hat humajum“ (sultanovo pismo) 21. svečana 1856. leta, v katerem je bilo Turškim kristijanom zagotovljeno prosto verospoznanje, v državljanskih zadevah pa jim obljubljene enake pravice s Turki. Res lepe obljube! Pa Turek si je mislil, zadosti je obljubiti, čemu še spolniti. In enakopravnost narodov na Turškem je po Turški veri že sama po sebi nemogoča, kajti koran je ne dopušča. Zatoraj je „hat“ le na papirji ostal, v dejanje se ni spravil, ker se sploh spraviti ne more, dokler Turek — Turek (veren Turek) ostane.

Da se kristijani ne bodo na veke tlačiti dali Turčinu, to se je že takrat vedelo, posebno če se pomisli, da je bilo že 1856. leta v Evropejski Turčiji okoli 11 milijonov kristijanov, in le 4 milijonov moslemov.

Na dalje pravi ravno ta zgodovinar: „Ako krutost zoper kristijane na Turškem še dalje trpi, upora in klanja ne bode konca; ni je moči, katera bi splošno ustajo uboge raje in splošno narodno in versko vojsko zabranila.“

Potem je prišla tretja in zadnja doba vshodnega vprašanja.

Zgodovinar jo je dobro zadel, ako dozda tudi še ne po vsih okoliščinah. (Kon. prih.)

Naši dopisi.

Celje 23. sveč. — Včeraj so napravili udje čitalnice naše na čast gosp. dr. Štefanu Kočevanju ob priliki njegovega poslavljenja za cesarskega svetovalca, slovesen banket, kojega se je vdeležila izbrana družbica 46 oseb v slovesno razsvitljenih čitalničnih prostoriščih. Predsednik Matevž Kožel je nagovoril slavljenca kot ustanovitelja naše čitalnice, je omenil mnogostranskih njegovih zaslug za narod in človeštvo sploh, ter mu zaklical „živio“, kateri klic se je navdušeno odmeval po dvorani. — Dr. Kočevan se ginjenih besedi zahvaljuje za skazano mu čast in pravi, da se ima za vse zahvaliti le milosti presvitlega cesarja, kateremu gromovito doprinaša: „slava“! — Na to mu tajnik čitalničin izroči lično tiskano pesem, vglasbeno v ta namen po pevovodju J. Miklavcu, katera se takoj zapoje od pevskega zbora. — Gospodičina M. V. mu podá umetno izdelano trto, na kateri je ležal lavor venec, prevezan z narodnimi trakovi s sledečo čestitko: „Možu, kateremu se po vse spodobi lavorov venec, podajam ga v spomin današnjega dne. Kakor ne vsahne lavora venec, tako tudi Tvoja slava nikdar ne vsahne.“ — Večer, katerega so po vsi svoji moči pevcí slavili, je bil tako vesel in zanimiv, da nam ostane za

vse prihodnje čase v milem spominu. Poštenemu bori-
telju za pravice naroda slovenskega, dr. Štefanu Ko-
čevanju, očetu Savinskih Slovencev, pa naj Bog dá še
mnoga vesela in radostna leta živeti v sredini ljudstva,
katero ga svojega ljubljenca imenuje, iskreno ljubi, in
mu je dolžno veliko hvaležnost. Bog ga živi!

V Gorici 25. febr. — Pretekli torek, kakor sem v
zadnjem dopisu napovedal, bil je vmeščen novi naš
župan dr. Deperis; govori o tej priliki so bili kratki
pa jedernati. V županovem govoru nahajam med dru-
gimi rečmi to, da se nadeja, da bode časništvo nje-
govo in starešinstveno delovanje objektivno sodilo in z
dobrimi sveti pospeševalo občinsko opravilstvo. „Eco
del Litorale“ opazuje, da je to dober začetek novega
županovanja, da je dr. Deperis hitro po installaciji šel
se poklonit Nj. eksc. knezo-nadškofu. Na vsak način,
menim jez, da se gledé našega sedanjega župana ne
bode izpolnil nemški pregovor: „Es kommt selten was
besseres nach.“ Tisti dan, ko je bila vmestitev, napra-
vili so mu zvečer sijajno bakljado. Obhodila je mestna
banda glavne ulice in ustavivši se pred županovim sta-
novanjem (pri gledišči) igrala med drugimi rečmi tudi
neko novo, njemu poklonjeno kompozicijo. Spremljala
je bakljado ogromna množica ljudi. Udeležila so se je
pa tudi tri meščanka društva sè svojimi zastavami če-
ščečimi mestno zastavo. Preteklo nedeljo, 18. t. m., je
bil v vojaški bolnišnici sramoten dvoboj med dvema
tukajšnjima plemenitašema, baronom O. R. in baronom
G. T. Še sramotivši je pa neki vzrok tega dvoboja.
Ranjen je mlajši duelant O. R. — V žandarmerijski
kosarni se je ustrelil včeraj nek žand. podčastnik
(Führer*). — V podporo nepremožnim odgojen-
kam tukajšnjega ženskega izobraževališča
je odločilo neki ministerstvo 4000 gold., za priprav-
ljavnice izobraževališčne pa (v Gorici, v Ko-
baridu in Tržiču) 800 gold. — Včeraj so sklenile
vse naše šole 1. polletje. — Prostor pred našo
prvostolno cerkvijo — bode na zadnje vendar le
olepšan. Grdi stari „farovž“ je podrt in 15. t. m.
so začeli zidati — dalje od cerkve, zadej — novo po-
slopje, katero bode tudi v tem oziru interesantno, da
je letos preteklo petdeset let, odkar se je bilo v prvo
sprožilo pogajanje zastran prezidanja starega „farovža“.
Kakor v zgodovinskem oziru je ta farovž imeniten bil
tudi v jezikoslovskem. Prvič je nosil na čelu staro le-
seno tablo, kakor so bile menda najstareše table za
ulična imena. Imé na tej tabli je bilo — nemško
„Hilari Hof“. (Sv. Hilarij — Jelar — je patron naše
Vél. cerkve). Drugič pa je za babilonsko-jeziške raz-
mere v našem mestu važno, da so tudi naši laški —
kakor slovenski — meščani rekli duhovščini — „fa-
rovž“ (Pfarrhaus). Tedaj je padel s tem sivostarim
„farovžem“ kos stare Gorice. — Kar se tiče novega
dvorišča pred cerkvijo, bodo ga znižali za kake 3
do 4 čevlje — do površja Vél. cerkvene ulice tako,
da bo mogoče peljati se krog in krog cerkve.**) Prav;
olepševanju mesta jez rad pritrjujem.

Novomesto 24. sveč. — 14. dne t. m. so prinesle
„Novice“ dopis, v katerem dopisnik med drugim kriti-
zira tudi govor ob priliki Vodnikove svečanosti v čital-
nici naši, ter pravi, da so se Vodnikova dela premalo
povdarjala in v branje nič priporočevala itd. Podpisani
odbor je primoran, na to objavo očitno razglasiti, da je
ova kritika popolnoma neopravičena; kajti govor je bil

od občinstva z veliko pohvalo sprejet, kar najbolj kaže,
da ni bil pomanjkljiv ali slab, kakor se dopisniku do-
zdeva.**) Toliko v čast govornika.

Odbor Novomeške čitalnice.

Iz Trebanjskega okraja 21. sušca. = (Žalostno po-
ročilo sl. kmetijski družbi.) V 4. in 6. listu „Novic“ je
gosp. Ogulin na prid kmetijstvu povzdignil svoj glas o
pokončevanju zarubljenih zemljišč po brez-
vestnih dolžnikih in se obrnil do poslancev naših
v državnem zboru, naj ne prezrejo upravičenih želj, da
se od strani vlade vendar kaj stori, kar bi mnogo-
krat grozovitemu pokončevanju konec storilo. Kako
silno potrebna in pa nujna bila bi postava, ko bi
zaprečila vničevanje zemljišč po zadolženih posestnikih
sama, naj kaže svetu prežalosten dogodek, ki se je te
dni pripetil na Selih poleg Šumbrega v okraji Tre-
banjskem (Bezirk Treffen), kar vse ljudstvo silno žali
in našemu gozdarstvu s poginom žuga, pa tudi kmetij-
stvu plat zvoná bije. Naj svet sliši to dogodbo!

Janez Zaletel iz Sel hiš. štev. 4, kateremu so
20. dne t. m. v Trebanjski c. k. sodnji po očitni dražbi
posestvo prodali, je 15. dne t. m. po izgledu drugih za-
pravljalcev Zatiškega in Trebanjskega okraja najel nad
20 delavcev, ki so pod njegovim vodstvom rušili ko-
zolec v vrednosti od 80 — 100 gold. in katerega je
Zaletel prodal, da bi tistemu, ki bi grunt in posestvo
po dražbi dobil, v roke ne prišel, za 25 gold. Dalje je
podiral s svojimi pajdaši pod, hotel je podreti hišo
in žugal šoli in cerkvi, češ, da na njegovem svetu
stojita, dokler mu c. k. žandarmerija ni prepovedala in
ga v zapor odpeljala, ker je kozolec, pod in hišo,
kar je bilo na 500 gold. od sodnije Trebanjske cenjeno
in bi z gruntom vred imelo prodano biti — podreti in
poprodati hotel za male krajcarje požeruhom, kar so
po odhodu žandarjev tudi požeruhi vse na svoj dom
spravili in tako vse razdjali, da zdaj stoji samo še
zid hišni s slamnato streho, brez vrat, klopí, ki
so bile po hiši, brez peči, ki je bila v sobi (kamri), ter
glažev v oknih itd. Vse pohištvo, ki je bilo na 500 gl.
cenjeno, zdaj ni vredno 150 gold.; tako je razdžano.

Enakih dognanih prikazen je v Šentviški fari (Za-
tiškem okraji), kjer zemljišča na kant gredó, kakor
tudi v Trebanjskem okraji letos se že več primerilo;
al kar mora vsacega človeka srce presuniti, je to: da
je Zaletel Janez iz Sel — res grozovit „zaletel“ —
dal od 15. do 20. svečana zvečer posekati svoj gozd
tako, da je danes 21. svečana škode nad 500 gld. samo
v gozdu. Posekali so pajdaži Zaletelovi in drugi pože-
ruhi v gozdu vsa mala drevesca do korenine in od kraja
do konca brez razločka, ker ni bilo več odraščanih dreves.
Majhne hraste, orehe, hruške in brez števila bukovih
majhnih drevesic, vsega enacega drobiža nad 50 voz,
je neusmiljeni požeruh za čisto malo denarjev (kar bo
ali pa je že zapil) ljudem poprodal. Žandarji, duhovni
gospod in drugi poštenjaki so ljudem prigovarjali, jih
svarili, jim žugali z zaporom in globo — ali vse ni nič
pomagalo — tam, kjer je bilo danes 8 dni tolikotavžent
mladih drevesc — je danes — o gnjusoba! — gol grič.
Vse to se je zgodilo iz hudobije in lakomnosti! Al bode
gosposka to zločinstvo dostojno kaznovala, ne vemo, če
je res, kar je g. Ogulin uni dan omenil, da nima blizo
postav primernih. To pa je resnica, da je Zaletel

*) S sprejemom tega dopisa vstrezamo želji častitega od-
bora, a ne moremo si kaj, da ne bi opomnili, da dopis v 7.
listu „Novic“ odločno pravi, da „se je program Vodnikove
besede vršil po vse dobro“, da tadaj oni dostavek se le sma-
trati ima kot mnenje g. dopisnika, kateremu se, kakor niko-
mur družemu, zabraniti ne more, da svoje misli razodeva.

Vred.

*) Ravno ko to pišem, gre memo mojega stanovanja po-
grebni sprevod. Pis.

**) Pred vrati cerkvenimi naredijo mostovž z le-
pimi stopnicami od dveh strani. Pis.

danes 21. dne svečana že zopet iz zapora izpuščen ter se posmehuje tistim, ki so ga bili v zapor djali; zato naj bi sl. odbor c. kr. kmetijske družbe ta dogodek v prevdarek vzeti blagovolil in se takemu poškodovanju kmetijstva in gozdov ustavil z vso silo in ostroostjo, da nemudoma neha ta kuga v kmetijstvu ter se zaprejo vrata in usta zapravljiivcem pa tudi požeruhom! Naj nam sl. odbor na pomoč pride, da varuje naše kmetijstvo in ga reši pogina, ki mu preti od strani zapravljiivcev in požeruhov!

Iz Železnikov 21. febr. (*Javna zahvala.*) Naši šoli je od tukajšnjega rojaka gosp. Jak. Trojer-a, bivšega c. kr. nadlajtenanta v Holomucu, došel sprelep dar, s kakoršnim se dozda menda nobena ljudska šola naše dežele ponašati ne more. Poslal nam je namreč za okinčanje učne dvorane lični doprsni tiskobarvni sliki presvitlega vladarja Franc Jožefa in presvitke cesarice Elizabete v širokih pozlačenih okvirih. Da podpisani zgoraj imenovanemu gospodu izreka s temi vrsticami iskreno javno zahvalo, spolnuje le svojo dolžnost. Bog naj nakloni naši šoli še mnogo taci dobrotnikov!

L. Levičnik,

učitelj in načelnik krajnega šolskega sveta.

Iz Bizovika 25. sveč. — 5. dne t. m. smo poskusili v bližnji vasi na Fužinah novo gasilnico, ki nam jo je podarila banka „Slavija“ v Pragi, pri kateri smo Bizovičani zavarovani. Poskušnja z njo pri Rekarjevem poslopji se je izvrstno dobro obnesla, čeravno smo mi le še malo izurjeni o takem orodji. Toplo zahvalo izrekamo zato banki „Slaviji“ in pa glavnemu zastopniku njenemu g. Ivanu Hribarju v Ljubljani, ki je pripomogel, da smo gasilnico v dar dobili, priporočamo „Slavijo“ vsem županom in župnikom.

T. Babnik, tukajšnji zastopnik.

Iz Ljubljane. — Naj na čelo današnjemu listu postavimo zgodovinski članek, ki nam ga je zdaj tukaj bivajoči naš rojak g. pl. Radics poslal o „Kranjski denarni banki“, ki so jo nekdani naši deželni stanovni v sredi 17. stoletja nameravali v Ljubljani ustanoviti. Tako le se glasi interesantni članek:

„Ravno zdaj, ko „Ogerska banka“ stoji na dnevnem redu, utegne zanimivo biti zgodovinsko poročilo, da v sredi 17. stoletja so Kranjski deželni stanovni skušali v Ljubljani osnovati „denarno banko“ (krainische Münzbank) in da, kolikor se o njej sledu nahaja v arhivu „vicedoma“, so te obravnave trajale več let, a da iz navedenih starih listin vendar ni razvidno, ali se je „banka“ osnovala ali ne, in koliko časa je obstala.

Prva notica o njej se nahaja leta 1667. (razprave deželnega zbora „in ordinariis“), kjer se bere, da nameravajo deželni stanovni „eine Münzbank in Crain“. Drugo poročilo se nahaja leta 1670., tedaj 3 leta pozneje, v „landtagsacte in extra ordinariis“ tako-le: „NB. in dieser Landtagshandlung wird von einer hierlands zu errichtenden Münzbank gedacht“. Zadnji sled pa, kolikor sem do zdaj najti mogel, se nahaja v letu 1671.; al ta kaže, da se je naprava „Kranjske banke“ odložila (menda za zmirom?); vsaj na to kažejo sledeče besede: „Landtagsacta in ordinariis resp. der Münzbank wird der Landschaft anbedeutet, wasmassen Ihre Majestät den Ausschlag des über das Münzwesen zu Regensburg obhabenden Handlungsgeschäft vorher gnädigst erwarten“. Pozneje se ne nahaja nikjer nič zapisanega o ustanovitvi te banke, o njenem delovanju ali prestanku. Vendar je mogoče, da je bila v središču mejne brambe, kjer so se oskrbovale vse finančne in gospodarske graničarske zadeve. Zato je mogoče, da daljše preiskave še odkrijejo kaj o „Münzbank in Crain“.

P. pl. Radics.

— (*Pri družbi kmetijski*) je bil v nedeljo zelo važni shod zastopnikov „Kranjske obrtnijske družbe“ in pa 10 gorenjskih mož iz Radoljskega okraja v ta namen, da bi se poravnali večletni razpori zaradi paš in lesa. Na obeh straneh se je razodevala dobra volja mirne sprave. Drugi pot povemo več o tej razpravi, kajti stvar je velike važnosti.

— (*V seji dež. odbora 24. svečana*) se je pretresal načrt postave za prihodnji deželni zbor o preuredbi §. 82. deželne šolske postave od 29. aprila 1873. leta, zadevajoč določbo, kam naj se stekajo zneski izpraznjenih učiteljskih služeb. — Sklenilo se je, da se ponovljena prošnja občine Metlike zaradi prepovedi kastriranja živine po neizučeni rezarjih izroči c. kr. deželni vladi.

— (*Preskušnje za babice*) vršile so se na tukajšnji šoli 26. in 27. dne t. m. Bilo je izprašanih 13 učenk, in sicer 9 Kranjc in 4 Hrvatice. S prav dobrim uspehom so prestale preskušnjo 4 učenke, z dobrim 5, z dostojnim pa 3. Ena učenka bode morala v 6 tednih prekušnjo ponavljati.

— (*Vabilo k besedi*) v narodni čitalnici v nedeljo 4. dne marca. Program besedi: 1. Nedved — „Pozdrav Bledu“, moški zbor z bariton-samospevom, ki ga poje gosp. Pucihar. 2. Ferd. C. Fuchs — Recitativ in arija za sopran iz opere „Guttenberg“ s spremljevanjem glasovira, poje gospa Odijeva. 3. „Kaj Valvazor kratkočasnega pripoveduje o starih Kranjcih in Kranjicah“ — berilo čitalničnega predsednika. 4. Belini — Velika arija iz opere „Sonambula“ za bariton-solo in mešani zbor s spremljevanjem glasovira; samospev poje gosp. V. Valenta. 5. Vogt — „Nachtgesang“, kvartet za gosli, violo in violončel, igrajo gospodje Mayer Haager, Stöckl, Valenta in Stiaral. 6. „Smetana“ — mešani zbor, arija za sopran in dvospev in opere „Prodana nevesta“ s spremljevanjem glasovira; samospeve pojeta gospa Odijeva in gosp. dr. Rojc. — Začetek ob pol 8. uri zvečer.

— (*Zanimiv koncert*) imamo pričakovati prihodnji teden, ki ga napravijo gospodičine Campe iz Gradca, ki slovijo pod imenom „Gratzer Damenquartett“ in katerim je velečenjeni naš dr. Benj. Ipavec stric. Potovaje skozi Celje v Zagreb napravijo tudi pri nas koncert s slovenskimi in nemškimi pesmami. Dobro došle!

— „Narodni šoli“ na korist je preteklo nedeljo v čitalnični dvorani bral dr. Šavnik dobro sestavljeno razpravo o „nervositeti“.

— (*Valvazorjeve kronike*) sta izšla 4. in 5. snopič; poslednji se ravnokar razpošiljati prične. Ta dva snopiča obsegata 1. in 2. zvezek I. knjige in prinašata prelepi dve sliki. Prva namreč naslovna ali načelna podoba predstavlja: Avstrijo na prestolu in pred njo Karniolijo, katero vodita „vera“ in „junaštvo“. Vrh tega visoko v zraku vidi se angelj, sedeč na orlu, ki trobi besede: „Carnia fida Deo Carnia fida Duci“ in pa „His formis lustrata novis patet orbe videnda“. Druga imenitna slika je prav natančna podoba slavnega Valvazorja in posnetek njegovega lastnoročnega podpisa. Poleg teh prelepih dveh podob prinašata zvezka naslov kroniki, pisateljevo posvetitev Kranjskim deželnim stanovom ter v različnih jezikih spisane slavošpeve na „Kranjskega Homera“, kakor ga zove prvi slavošpev. Posebno znamenite so Sisenčelijske besede slovenskega samospevca:

„Bukve tedaj pojte,
Na vsem svetu stojte,
Po vse deželah letite
Inu moju čast donesite.“

In res večna slava gre Valvazorju, da je pre-
imenitno zgodovino Kranjske rešil pozabljenosti.

S tema zvezkoma se prične zaporedno izdavanje
kronike od začetka; le kedar bode primerno število
slik iz XI. knjige dodelano, bode vmes izšel kak zve-
zek te knjige; to je gotovo prav dobro, ker na ta
način naročniki dobodo poprej v roko zaradi gradov in
mest tako mično XI. knjigo.

Opozorujemo še, da bode kmalu potekel čas za
naročevanje in da potem nastopi veliko večja cena;
toraj naj se podvizajo tisti, ki želé preimenitno knjigo
imeti. (Izhaja, kakor smo že povedali, v zvezkih po
50 kr. po dvakrat vsak mesec v Blaznikovi tiskarni.)

 Ruski lan je prišel. Kdor ga je naročil,
ga zamore takoj dobiti v pisarnici družbe kmetijske.
Cena mu je po 3 gold. 30 kr. stari mernik.

Čenče iz Ljubljane.

Spisuje narodni postopač.

2. epistel.

Je-li, da ne veste, da so „Novice“ list, ki je bil
gotovo med vsemi v Avstriji izhajajočimi listi letos
največkrat zasežen; med 8 listi zapadlo jih je sl.
policiji malo manj ko polovica, namreč trije! Da so
tako nevarne, tega bi še same nikakor ne bile mislile.
Skoro jih je strah same pred seboj. V zaseženem zad-
njem listu so obhajale desetletnico glasovitega §.
19. osnovnih državljskih pravic v slovenskih šolah;
to obhajanje pa je sl. policija v prepoved djala. Mora
že vedeti, zakaj. Popisovale se je, kar je.

O zaseganju listov bi se dalo mnogo čenčati, če ne
bi bilo „tiskovne svobode.“ Vsakako so take čenče manj
nevarne, kakor na pr. čenče „Turškega lista“, ki imajo
namen jemati ljudem čast in poštenje. Nedavno je ta
Ljubljanski nemčurški „sansculotte“ raztrosil hudobno
in grdo laž o nekem duhovniku (kajti na duhovnike
je on, kakor so bili njegovi Pariški bratje leta 1792.,
ves volk), katero mu je menda njegov dopisnik iz K.
poslal. „Turški list“ nima sicer navade, preklicovati
obrekovanja, a tu je moral biti pritisek grozen, da je
bil še ta predrznež vgnan v kozji rog in je preklical,
kar je prej s tako zadovoljnostjo svetu oznanil. To so
„lopovci (banditi) v fraku“!

Med Dunajem in Peštom so cijazili in cijazili, da
bi se pogodili, a stvar je šla vedno polževo pot.
Vse drugače naši Ljubljanski „fortschrittlerji“, ki ka-
žejo dejansko, da živimo res v dôbi železnih cest in
telegrafa. Kar Dunajski in Peštanski ministri vsi skup
tedne in mesece niso mogli doseči, to so dosegli naši
konstitucionalci v par urah; zbrali so se v kazini in
tam sklenili pogodbo z Magjari, s katerimi jih veže že
tako posebna lastnost, namreč turkoljubje. Pri eni
večerji je bila stvar gotova. -- V istem zboru se je
pokazala nemčurjem nova zvezda v podobi bukvarja
Bamberga. Jaz poznam možica bolje nego kdo drug,
zato bi ne bil mislil, da zna govoriti, zlasti o politiki.
Menda mu diši letos starešinski stol, zato je rekel v
svojem sicer za priprosto pamet preučnem „speechu“,
da morajo Ljubljančani letos zopet le nemčurje v mestno
starešinstvo voliti. To je že stara pesem; od novega
„govornika“ smo mislili kaj novega slišati.

Sedaj so časi jako nemirni, vsak dan se kaj zgodi,
kaj novega sliši, če družega ne, vsaj o premeščenju
kacega slovenskega profesorja med Nemce kam.
Da ima ministerstvo pri tem ravnanju le „najboljše“ na-
mene, o tem se ne dá dvomiti; očitno je tudi, da se

s tem slovenski jezik širi po svetu, ker se tudi
neslovenskim narodom pošiljajo profesorji Slovenci,
Nemcem k nam prihajajočim pa se tudi daje najlepša
prilika, naučiti se naš „interesantni idiom“. Kdor to reč
drugače ume, konfisciran je! Na tuje odhajajoči pro-
fesorji dobivajo pa še po vrhu na Dunaji popotnino v
podobi lepe tolažbe. Prof. Glaser je po naših poročilih
dobil to-le: „tolažite se s tem, da jih za Vami še pride
več.“ Po latinskem pregovoru „solamen miseris socios
habuisse malorum“ je tedaj prof. Glaser res srečen
človek. Tu še bivajoči tovarši njegovi pa gredó lahko
vsak večer spat z nado, da jim bo jutro prineslo morda
enako — „srečo“. —

Ta teden se je vrnil v Ljubljano mučenec slovan-
ske ideje, prostovoljec gosp. Janez Mejač, ki je hitel
bratom Bosnjakom jeseni 1875. leta na pomoč. Al le
par tednov je mogel boriti se, potem je prišel ranjen
Turkom v pest, ki so ga v težkem železju vlačili pol-
drugo leto od ječe do ječe in trpinčili tako, da se re-
vežu to še zdaj zelo pozná. Izpustili so ga le na hudo
pritiskanje neke veljavne osebe. Kar je prestal pri pri-
jateljih naših nemčurjev in Magjarov, je res grozno, ne-
človeško! Kdor misli, da je to le prazna moja čenča,
naj ga gre sam vprašati; povedal mu bo.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Iz Dunaja. -- O notranji politiki je najvažnejša
novica ta, da so Dunajski in Ogerski ministri se po-
botali o „banki Ogerski“ tako, da Magjari dobodo,
česar hočejo. Tisza, katerega odstop je le komedija
bila, ostane tedaj zopet ministerstva predsednik. Mi-
nistri takraj in unkraj Litave so si prijateljsko podali
roké, ustavoverci Dunajskega zbora pa, ki so celo to
leto ropotali zoper Ogersko banko, bodo, ko pride v
zbornici poslancev v obravnavo, absolutno dali mini-
sterstvu, in Slovanom sovražni dualizem pride — v
novem, še pomnoženem natisu na svitlo! — Telegram
iz Budapešta od 27. dne t. m. naznanja, da so Magjari
zelo potrli zato, ker jim je iz Dunaja došel glas, da je
Tisza odobril vojsko, a ne zoper Rusijo.

— V zbornici gosposki so unidan pri razpravi nove
zakonske postavbe liberalci padli, v zbornici poslan-
cev pa tudi ministri s svojo železniško predlogo; v
zbornici gosposki je grof Leo Thun ostro govoril zoper
sedanjo sistemo, v zbornici poslancev pa Herman, ko
je šlo za dovolitev 1/2 milijona v podporo Dunajskim
okolicičanom. Drugi pot prinesemo pomenljivih govorov
važnejše točke.

— O *Turških zadevah* imamo sledeče novice. Ve-
like vlade še niso odgovorile na Gorčakovo okrož-
nico; ne upajo si razodeti svojih misli. — Telegraf iz
Petrograda od 27. t. m. piše, da se vojska gotovo
začne 15. marca; vse priprave so dovršene, le grozno
slabe ceste zdaj še ovirajo začetek. — Narodna skup-
ščina v Beligradu je — česar se ni pričakovalo — v
veliki večini za nadaljevanje vojske; zato bodo seje
viharne.

Listnica vredništva. Gosp. dopisniku iz „Trž. šk.“:
Prosimo samo za nas Vašega imena.

Žitna cena

v Ljubljani 24. februarja 1877.

Hektoliter v nov. denarji: pšenice domače 10 fl. 24. — banaška
10 fl. 94. — turšice 6 fl. 80. soršice 6 fl. 77. — rži 6 fl. 40. —
ječmena 4 fl. 70. — prosa 4 fl. 70. — ajde 5 fl. 95. — ovsa 3 fl.
74. — Krompir 4 fl. 50 kr. 100 kilogramov.